

4. EIROPAS STRUKTURĀLIE UN INVESTĪCIJU FONDI 2021.-2027. GADA PROGRAMMĒŠANAS PERIODĀ

4.2. EIROPAS SAVIENĪBAS DAUDZGADU FINANŠU IETVARS 2021. - 2027. GADAM

2018.gada 2.maijā Eiropas Komisija publicēja Komisijas paziņojumu par Daudz gadu finanšu shēmu 2021.-2027.gadam⁵. Šis dokuments ir Eiropas Komisijas priekšlikuma projekts nākošajam Eiropas Savienības ilgtermiņa budžetam pēc 2020.gada, kad beigsies Eiropas strukturālo un investīciju fondu 2014.-2020.gada programmēšanas periods. Eiropas Savienības dalībvalstīm ir jāvienojas par Eiropas Savienības budžeta gala variantu līdz 2020. gada sākumam, attiecīgi paredzot Eiropas Savienības budžeta sadali starp dalībvalstīm.

Saskaņā ar Eiropa Komisijas publicētajiem normatīvo aktu (*regulu*) priekšlikumiem Latvija joprojām varēs saņemt Eiropas strukturālo un investīciju fondu (*ESIF*) atbalstu kā "mazāk attīstītais reģions". Atbilstoši Eiropas Komisijas priekšlikumam Kohēzijas politikas atbalsta samazinājums salīdzinājumā ar 2014.-2020.gada programmēšanas periodu ir 13% (*584 miljoni EUR*), un plānotais ESIF piešķirums ir 4,262 miljardi EUR. Turklāt piedāvātais Eiropas Savienības līdzfinansējuma samazinājums ir no 85 uz 70%, kas radīs papildu slogu projektu īstenotājiem (*t.sk. Liepājas pilsētas pašvaldības administrācijai*). Šāda situācija ir izskaidrojama ar to, ka Eiropas Komisija cenšas samazināt grantu finansējuma īpatsvaru un palielināt finanšu instrumentu (*aizdevumu, aizdevumu garantiju u.c.*) īpatsvaru projektu finansēšanā.

Lemjot par Eiropas Savienības daudz gadu budžeta apstiprināšanu 2020.gada sākumā, Latvijas lielākie izaicinājumi ir:

- panākt pēc iespējas mazāku Latvijai pieejamā Eiropas Savienības budžeta samazinājumu (*it sevišķi Kohēzijas fonda finansējumu*) situācijā, kad Lielbritānija, viena no ES lielākajām neto maksātājvalstīm, izstāsies no ES 2020. gadā;
- panākt pēc iespējas mazāku ESIF līdzfinansējuma samazinājumu konkrētiem investīciju projektiem.

Eiropas Savienības daudz gadu budžeta projekts ietver septiņas tematiskās izdevumu prioritātes, no kurām "Kohēzija un vērtības" ietvaros varētu tikt piešķirts finansējums JAUNATNES nozares finansēšanai (skatīt Tabulu 4.1. zemāk). Eiropas Savienības budžeta prioritātes attiecīgi ir pakārtotas Eiropas Savienības politiskajām prioritātēm.

TABULA 4.1. EIROPAS SAVIENĪBAS DAUDZGADU BUDŽETA PRIORITĀTES KONTEKSTĀ AR FINANSĒJUMU KULTŪRAS NOZAREI

Prioritāte	Apakšprioritāte	Finansēšanas avots
2. Kohēzija un vērtības	5. Reģionālā attīstība un kohēzija	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
	7. Ieguldījums cilvēkos, sociālajā kohēzijā un vērtībās	Eiropas Sociālais fonds + Erasmus+

Avots: Komisijas paziņojums par Daudz gadu finanšu shēmu 2021.-2027.gadam

⁵ Eiropas Komisijas 2018. gada 2. maija paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Mūsdienīgs budžets Savienībai, kas aizsargā, dod iespējas un aizstāv. Daudz gadu finanšu shēma 2021.-2027.gadam".

4.3. EIROPAS SAVIENĪBAS KOHĒZIJAS POLITIKA

Kohēzijas politika ir Eiropas Savienības galvenā investīciju politika, un tās mērķis ir veicināt pilsētattīstību un mazināt sociāli ekonomiskās atšķirības starp Eiropas Savienības reģioniem. Eiropas Savienības kohēzijas politikas īstenošanai paredzētais finansējums veidos Eiropas Savienības daudzgadu budžeta piešķiruma Latvijai lielāko daļu.

Kohēzijas politikai 2021.-2027.gada periodā ir pieci galvenie mērķi:

1. Viedāka Eiropa (*inovācija, digitalizācija, ekonomikas pārkārtošana, atbalsts maziem un vidējiem uzņēmumiem*).
2. Zaļāka Eiropa ar zemākām oglekļa emisijām (*Parīzes nolīguma īstenošana un investēšana enerģētikas pārkārtošanā, atjaunojamajos resursos un cīņai pret klimata pārmaiņām*).
3. Labāk savienota Eiropa (*stratēģiskie pārvadājumi un digitālie tīkli*).
4. Sociālāka Eiropa (*atbalsts kvalitatīvai nodarbinātībai (t.sk. jauniešu nodarbinātībai), izglītībai, prasmju ieguvei, sociālajai iekļaušanai un vienlīdzīgai piekļuvei veselības aprūpei*).
5. Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa (*vietējā līmeņa stratēģiju izstrāde un ilgtspējīga pilsētu attīstība Eiropas Savienībā*).

JAUNATNES nozarei tematiski saistoši ir pirmais, ceturtais un piektais Kohēzijas politikas mērķis⁶.

4.4. LATVIJAS INVESTĪCIJU VAJADZĪBAS KOHĒZIJAS POLITIKAS ĪSTENOŠANAI

Kopš 2018. gada Latvija veic sarunas ar Eiropas Komisiju par dažādiem Kohēzijas politikas īstenošanas aspektiem, tai skaitā Latvijas investīciju vajadzībām kohēzijas politikas īstenošanai.

2019. gada 27. februārī Eiropas Komisija publicēja 2019. gada Ziņojumu par Latviju⁷. Šī dokumenta D.pielikums ietver investīciju pamatnostādnes Latvijai par kohēzijas politikas finansējumu 2021.-2027.gadam. Pamatojoties uz D.pielikumu, Finanšu ministrija, kā ESIF vadošā iestāde, ir sagatavojusi Ziņojumu par Kohēzijas politikas mērķiem, rezultātiem un Dalībvalstīm veicamajiem priekšdarbiem. Šajā dokumentā ir noteikti kohēzijas mērķi, veikuma un rezultātu rādītāji, kā arī priekšdarbi/kritēriji Latvijai, lai pretendētu uz ESIF finansējumu. Lai arī šis ir izstrādes posma darba materiāls, tas satur vērtīgu informāciju par sagaidāmajiem projektu tematiskās atlases nosacījumiem.

Zemāk redzamajā Tabulā 4.2. ir atspoguļota informācija Kohēzijas politikajiem mērķiem pakārtoto informāciju.

⁶ Pie nosacījuma, ja Eiropas Komisija pieņems lēmumu izveidot īpašu programmu "Eiropas pilsētu iniciatīva", kura norādītā mērķa ietvaros sniegs finansiālu atbalstu pašvaldības pilsētvides investīciju projektu īstenošanai, apzīnoties, ka tādās pilsētās kā Liepāja ievērojama apbūves masīva daļu veido kultūrvēsturiskie pieminekļi.

⁷ Eiropas Komisijas 2019. gada 27. februāra 2019. gada ziņojums par Latviju. Pavaddokuments dokumentam "Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Centrālajai Bankai un Eurogrupai. 2019. gada Eiropas pusgads – novērtējums par progresu strukturālo reformu īstenošanā, makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanā un koriģēšanā, un saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1176/2011 veikto padziļināto pārskatu rezultāti.

TABULA 4.2. LATVIJAS PRIEKŠLIKUMA PROJEKTS KOHĒZIJAS POLITIKAS MĒRĶA “IEDZĪVOTĀJIEM TUVĀKA EIROPA” ĪSTENOŠANAI

Kohēzijas politikas konkrētais mērķis	Veikuma pamatrādītāji		Rezultātu pamatrādītāji	
	Izlaides	Rezultātu	Izlaides	Rezultātu
4. Sociālāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pilāru				
<p>4.1. Uzlabot darba tirgu sekmīgumu un piekļuvi kvalitatīvām darbvietām, attīstot sociālo inovāciju un infrastruktūru</p> <p><i>4.1.1. Uzlabot visu darba meklētāju, tostarp jauniešu, un neaktīvu personu piekļuvi nodarbinātībai un veicināt pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku</i></p>	<p>PKI 17 – Bezdarbnieki gadā, kurus apkalpo uzlaboti nodarbinātības dienesti</p>	<p>PKR 16 – Darba meklētāji, kuri gadā izmanto uzlabotos nodarbinātības dienestus</p>	<p>RKR 61 – Bezdarbnieki gadā, kurus apkalpo uzlaboti nodarbinātības dienesti (kapacitāte)</p>	<p>RKR 65 – Darba meklētāji, kuri gadā izmanto atbalstīto nodarbinātības dienestu pakalpojumus</p>
5. Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa, ar vietējo iniciatīvu palīdzību veicinot pilsētu, lauku un piekrastes teritoriju ilgtspējīgu un integrētu attīstību				
<p>5.1. Veicināt integrētu sociālo, ekonomisko un vidisko attīstību, kultūras mantojumu un drošību pilsētu teritorijās</p>	<p>PKI 21 – Iedzīvotāji, ko aptver integrētas pilsētattīstības stratēģijas</p>		<p>RKI 74 – Iedzīvotāji, ko aptver integrētas pilsētattīstības stratēģijas RKI 75 – Integrētas pilsētattīstības stratēģijas RKI 76 – Kopīgie projekti RKI 77 – Atbalstītās kultūras un tūrisma infrastruktūras kapacitāte</p>	<p>RKR 76 – Pilsētattīstības stratēģiju sagatavošanā un īstenošanā iesaistītās ieinteresētās personas RKR 77 – Tūristi/apmeklējumi atbalstītajos objektos* RKR 78 – Lietotāji, kas gūst labumu no atbalstītās kultūras infrastruktūras</p>
<p>5.2. veicināt integrētu vietējo sociālo, ekonomisko un vidisko attīstību, kultūras mantojumu un drošību, tostarp lauku un piekrastes teritorijās, izmantojot arī sabiedrības virzītu vietējo attīstību</p>			<p>RKI 80 – Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas vietējai attīstībai</p>	

Avots: Finanšu ministrija

Tabulā 4.2. ietvertā informācija liecina, ka 2021.-2027. gada perioda struktūrfondu ieguldījums JAUNATNES jomā tiks novirzīts jauniešu bezdarba mazināšanai un ieguldījumiem infrastruktūrā, kas atzīstams par daļu no pilsētvides.

4.5. EIROPAS SAVIENĪBAS CENTRALIZĒTĀS PROGRAMMAS

Papildus ESIF nacionālās aploknes finansējumam (*Latvijai tieši pieejamais finansējums*) ESIF 2021.-2027.gada plānošanas periodā būs pieejams arī ES centralizētās programmas atbalsts attīstības iniciatīvām JAUNATNES nozarē – *ERASMUS+*. Tā ir pakārtota ES Daudzgaļu budžeta 2021. – 2027. gadam prioritātes “Kohēzija un vērtības” apakšprioritātei “Ieguldījums cilvēkos, sociālajā kohēzijā un vērtībās”.

“Erasmus+ sniedz cilvēkiem, īpaši jauniešiem, jaunas zināšanas un prasmes, dodot iespēju **studēt, stažēties, strādāt praksē, piedalīties jauniešu apmaiņas programmās, mācīt, piedalīties apmācībās un jaunatnes darba un sporta pasākumos** visā Eiropā un ārpus tās. Šī programma atbalsta **izglītības un mācību sistēmu modernizēšanu un uzlabošanu** Eiropas valstīs, kā arī politiku jaunatnes un sporta jomā. Programma atbalstīs un ļaus īstenot darbības saskaņā ar atjaunināto satvaru Eiropas sadarbībai jaunatnes jomā, pievēršoties **mācību mobilitātei**, jaunatnes sektora **spēju veidošanu**, kā arī darbībām, kuras **piešķir jauniešiem lielākas iespējas** līdzdarboties un atbalstīt dalībvalstīs, izstrādājot valstu jaunatnes lietu sistēmas.

Pamatojoties uz līdzšinējo veiksmīgo programmas īstenošanu, jaunā programma *Erasmus+* saglabās pašreizējo pamatstruktūru – tā joprojām būs integrēta programma, kura balstās uz mūžizglītības principa. Tās darbības aptvers vairākas jomas, piemēram, augstākā izglītība, profesionālā izglītība un mācības, skolas izglītība, pieaugušo izglītība, jaunatne un sports.

Eiropas Solidaritātes korpuss nodrošinās vienotu centru solidaritātes pasākumiem gan ES, gan ārpus tās. Eiropas Solidaritātes korpuss attīstīs ciešas saiknes un sinerģiju ar valstu sistēmām un shēmām, piemēram, pilsoniskā dienesta programmām. Tiks nodrošināta cieša papildināmība un sinerģija ar jaunatnes pasākumiem atbilstīgi jaunajai programmai *Erasmus+* un **Eiropas Sociālā fonda+** darbībām, kuru mērķis ir sekmēt jauniešu nodarbinātību. Tiks izmantota arī sinerģija ar *LIFE*, ES vides un klimata pasākumu programmu, īpaši kā papildu darbības stratēģiskiem integrētiem projektiem.”⁸

Eiropas Komisija nākamajā finanšu shēmā ierosina likt lielāku uzsvāru uz “jaunatni”. “Tas tiks panākts, vairāk nekā dubultojojot programmas *Erasmus+* un Eiropas Solidaritātes korpusa apmēru. *Erasmus+* programma, kas ir viena no Savienības visatpazīstamākajiem veiksmes stāstiem, turpinās radīt iespējas jauniešu izglītībai un mobilitātei. Uzsvārs tiks likts uz iekļautību, kā arī uz to, lai sasniegtu vairāk jauniešu no nelabvēlīgas vides. Tas ļaus vairāk jauniešiem pārcelties uz citu valsti, lai mācītos vai strādātu.

Spēcīgāka *Erasmus+* programma attiecīgajā periodā sasniegs EUR 30 miljardu apmēru un ietvers arī summu EUR 700 miljonu apmērā jauniešu *Interrail* abonementiem.”⁹

Šobrīd nav informācijas, cik liels finansējums paredzēts dalībvalstīm jaunās “*ERASMUS+*” programmas īstenošanai.

⁸ Eiropas Komisijas 2018. gada 2. maija paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Mūsdienīgs budžets Savienībai, kas aizsargā, dod iespējas un aizstāv. Daudzgaļu finanšu shēma 2021.-2027.gadam” Pielikums.

⁹ Eiropas Komisijas 2018. gada 2. maija paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Mūsdienīgs budžets Savienībai, kas aizsargā, dod iespējas un aizstāv. Daudzgaļu finanšu shēma 2021.-2027.gadam”.